

Shulchan Aruch (Choshen Mishpat 375, 2)

אמר ליה בעל השדה — If **the owner of the field**, who had trees planted in it without his consent **said to [the planter]**, **עקור אילנך ולך** — “**Uproot your trees and go,**” **שומעין לו** — **we listen to him.** (375, 6) — If **the owner of the land** who had someone build on it without his consent **said to [the builder]**, **טול מה שבנית** — “**Take what you built,**” **שומעין לו** — **we listen to him.**

Sma (375, 4)

דאפילו עשויה ליטע — **The Rosh and the Ramah hold** — **הרא"ש והרמ"ה סבירא להו** **that even if it ready for planting trees,** **שומעין לו כשאומר כן** — **we listen to [the owner] when he says so.** **והרמב"ם** — **The Nemukei Yosef wrote that so is the opinion of the [Rif] and the Rambam,** **ודלא כמו שכתב המגיד משנה** — **and not like the Magid Mishneh wrote** **דהרמב"ם מיירי דוקא באין עשויה ליטע** — **that the Rambam refers only to where [the land] is not ready for planting trees.**

Nesivos (306, 7)

דוקא במקום שיכול ליקח השבח לעצמו — **Only where [the worker] is able to take the improvement back for himself** **יכול לומר כן** — **can [the owner] say this,** **כמו עקור אילנך** — **like in the case of a landowner who tells the planter, “Uproot your tree,”** **שיכול לנטעו** — **אבל כשאינו יכול ליקח מה שהשיב** — **for he is able to plant it somewhere else.** **חייב ליתן לו** — **[the owner] must pay him.** **בצבע שלא ברשות יפטר מלשלם** — **if someone dyed another person's wool without his consent, [the owner of the wool] will be exempt from paying,** **שיאמר לו קח צבעך...** **וכן** — **for he will tell [the worker], “Take your dye.”** **בחרישת שדה ובחפירת בורות** — **Similarly, in the cases of plowing a field or digging holes,** **אם תקח דבר מועט טוב** — **[the owner of the field] would be able to tell the worker,** **ואם לאו סתום בורך או קלקל החרישה** — **and if you do not want that small an amount, plug up your hole and destroy the plowed furrow.”** Obviously then, the owner has no claim to avoid payment for such improvements.

Rama (375, 7, based on the Rosh)

ראובן שהיה לו בית רעוע — **There was an incident concerning Reuven, who had a rickety house,** **ויצא מן העיר ובא שמעון ודר בו** — **and when he left the city, Shimon came and lived in it.** **והוציא הוצאות להציל הבית מן הנפילה** — **Now, Shimon spent money to save the house from collapse,** **וכיידו וכיידו** — **and he plastered it and painted it** and wants to get paid from Reuven. The law is as follows: **כל מה שהיה לצורך שלא יפול** — **Whatever was needed that [the house] should not collapse** **צריך ראובן להחזיר לשמעון** — **Reuven has to return to Shimon;** **אבל אינו צריך ליתן לו מה שסיידו וכיידו** — **but he does not have to give him anything for what he plastered it and painted it,** **כי יוכל לומר איני צריך לזה** — **because he is able to claim, “I have no need for this.”**

בענין מחלוקת הראשונים בסמ"ע, כותב השבות יעקב (ח"א סימן קיב) שמספיקא אי אפשר להוציא מיד בעל הקרקע ויכול לומר לו עקור אילנך וזיל.

חזון איש (הובא בפתחי חושן) - אפשר שאין כאן מחלוקת, שלא אמרו הרמב"ן והרשב"א שאין שומעין לו אלא כשאין לבעל השדה אמתלא למה אינו רוצה ליטע, ותשובתו נראית כלהכעיס, אבל אם הוברר שבאמת אינו חפץ בנטיעות אלא בעקירתן דינו כאינה עשויה ליטע. ודברי הרא"ש הם במקום שבאמת אינו רוצה.

רא"ש (הובא בטור סימן שעה) - ראובן היו לו בתים והלך מעירו ובא שמעון ודר בהם, וראה שהבית רעוע ונטוי ליפול ובנה לו והחזיקו והצילו מסכנת נפילה וסיידו וכיירו, אם חייב ליתן לשמעון השבח כי אילו לא בנאו היה נופל או אין לו אלא הוצאה, והשיב כיון שהיה רעוע וקרוב ליפול אין ראובן יכול להוציאו עד שיתן לו כל יציאותיו שהוציא להחזיק הבית ולהצילו מנפילה, אבל מה שבנה שלא היה צריך לבנות כגון שבנה חדרים וסייד וכייר זה עשה להנאת עצמו ואין ראובן חייב לפרעם לו אלא אומר לו טול עציד ואבניך... כל בנין שאינו סכנה שהבית יכול להתקיים ולעמוד ולהשמר מנפילת קלקול למה נחייב לבעל הבית לפרוע, יכול לומר איני רוצה להוציא מעותי בו.

מנחת פתים (הובא בנתיבות שכיר (טו, סקי"ג) - צבע בבגד דרך כל העולם לצבוע הבגד והנאה זו שוה לכל נפש לכן כל שאין יכול לומר טול צבעך על כרכך צריך לשלם על הצבע דמה שאומר אין רצוני בצבע תואנה הוא מבקש דבאמת הוא מעוניין בצבע ואומר קחנו רק מפני שידע שחבירו אין יכול ליטלו, מה שאין כן ציור וכיור איירי באופן שלא כל אחד מסייד ומכייר ביתו והנאה זו אינה שוה לכל נפש לכן בזה בעל הבית יכול לומר איני מעוניין בסייד וכיור וקח סידך אף שבמציאות אי אפשר לקחתו.

נתיבות שכיר (שם) - לפי זה בזמנינו שאין בית שאין בו סיד וצבע צריך לשלם לו גם על הצבע דמה שאומר קח הסיד זה תואנה הוא מבקש.

חזון איש (בבא בתרא ב, ו) - ושבחא דאי אפשר להסירו כמו צבע נמי העיקר תלוי בניחותיה של הבעלים, ואם יש מעשה מוכיחה על ניחותיה דייננן ליה כעשויה ליטע, ואם ניחותא דידיה רק דיעבד הוא כאין עשוי ליטע, ואם בעל הבית טוען שאינו נהנה כלל ואין רצונו בזה והדבר ספק בעיני הבית דין, נשבע היסת דלא ניחא ליה ומפטר.

אבן האזל (הלכות שכירות י, ד) - סובר הראב"ד דאין נפקא מינה בזה, כיון דבעל השדה יכול לומר טול עציד אפילו באופן שיתקלקלו ולא יהיה שוים אלא להסקה הכא נמי אפילו אינם שוים כלום כיון שאין השדה עשויה ליטע ולא בהסכמתו נעשה. וכל מה שצריך לשלם הוא משום דעל כל פנים אינו דין שיהנה ממעות חבירו אבל כשאומר לו טול אינו חייב לו כלום, והכא נמי יכול לומר לו טול צבעך וישאר צמר שלי כמו שהיה. וכיון שזה ודאי לא יחפוץ הצבע הרי כבר יתרצה לשלם לו בעד צמרו, ואם לא ירצה הצבע לשלם לא יתן לו בעל הצמר כלום שיאמר לו טול צבעך.

ובדעת הרמב"ם לא דמי ליורד לשדה חבירו שלא ברשות דהתם יש לבעל השדה טענה באמת שרוצה הוא בשדה לבן ולא בשדה של אילנות ורוצה באמת שיטול עציו ויהיה לו שדה לבן, אבל הכא לענין זה שלא יוכל לומר לו טול ודאי לא דמי לשדה שאינה עשויה ליטע דכיון דאפילו יטלו הצבע בצפון לא יהיה דומה לצבע לבן ממש, ועכשיו שוה הצמר יותר מצמר לבן דהא בהכי מיירי שיש כאן שבח, וכיון שכן ודאי אינו טובה לבעל הצמר שיטול הצבע מהצמר וצמר לבן הוא יכול ליקח בעד הדמים שיקח כשימכור צמר זה.

Painting house or making other repairs that cannot be removed.

Adding a repair to a car

Depends on if it is necessary and affordable

Future shiurim:

Charged for a test-drive (i.e. just expertise without expenses)

Shoveled snow (i.e. something owner can do himself)

Mavriach Ari